

Marzena Matkowska

Uniwersytet Szczeciński

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY MIGRACJI W POLSCE

Streszczenie

Wzrost mobilności ludzi jest zjawiskiem powszechnie występującym we współczesnej gospodarce światowej. Zjawisko to dotyczy również Polski. Celem artykułu jest analiza procesów migracyjnych w Polsce oraz próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy widoczne są zmiany w wielkości i strukturze przepływów ludności w naszym kraju po przystąpieniu do Unii Europejskiej? W artykule zwrócono również uwagę na wpływ aktualnego kryzysu gospodarczego na procesy migracyjne w Polsce.

Słowa kluczowe: międzynarodowy obrót czynnikami produkcji, międzynarodowy przepływ siły roboczej, procesy migracyjne w Polsce.

Wprowadzenie

Migracje międzynarodowe są obecnie masowe na skalę globalną. Liczba imigrantów w świecie w latach 1960–2010 wzrosła prawie trzykrotnie, z 75 mln w 1960 roku do 214 mln w 2010 roku. Oznacza to, że 3,1% populacji świata żyło i pracowało poza krajem urodzenia¹. Globalizacja, a w efekcie coraz większa otwartość gospodarek powoduje, że migracje międzynarodowe są podobne do migracji wewnętrznych. Mobilność ludzi jest współcześnie nieodzownym składnikiem procesu rozwoju społecznego i gospodarczego. Prawidłowość ta dotyczy również Polski. Nasz kraj był dotychczas postrzegany jako kraj emi-

¹ *World Migration Report*, IOM, www.iom.int, s. 115 (data pobrania kwiecień 2011 r.).

gracji, skala imigracji była niewielka. Powstaje pytanie, czy członkostwo Polski w Unii Europejskiej zmieniło coś w tej kwestii? Celem niniejszego artykułu jest analiza procesów migracyjnych w Polsce oraz próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy widoczne są zmiany w wielkości i strukturze przepływów ludności w naszym kraju? W artykule zwrócono również uwagę na wpływ światowego kryzysu gospodarczego na migrację w Polsce.

1. Charakterystyka emigracji z Polski po 2004 roku

W okresie powojennym, praktycznie do końca lat 90. XX wieku, liczba zarejestrowanych wyjazdów Polaków za granicę na pobyt stały była dosyć stabilna, jeśli nie liczyć przemieszczeń ludności tuż po zakończeniu II wojny światowej i dużej emigracji po wydarzeniach z 1956 roku. Do końca lat 70. ubiegłego wieku wyemigrowało z Polski około 2,4 mln osób². W latach 80. XX wieku międzynarodowe wędrowki Polaków odbywały się już na większą skalę. W latach 1980–1989 z Polski wyemigrowało około 1,1–1,2 mln osób. Rekordowy pod względem wielkości emigracji z Polski był 1989 rok. Tylko do Republiki Federalnej Niemiec przybyło około 250 tys. „wysiedleńców” z Polski³.

Lata 90. XX wieku przyniosły zmiany w formach emigracji z Polski. W związku z liberalizacją przepisów paszportowych i rozwojem ruchu bezwizowego znacznie wzrosła tzw. emigracja czasowa Polaków. Według danych Narodowego Spisu Ludności z 2002 roku, 786 tys. mieszkańców Polski od co najmniej dwóch miesięcy przebywało w momencie spisu za granicą. W 2004 roku liczba ta wzrosła do miliona⁴. Natomiast liczba emigrantów na pobyt stały systematycznie spadała w średnim tempie około 14% rocznie w okresie 2000–2004.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej zmieniło warunki dostępu polskich pracowników do rynków poszczególnych krajów Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Od początku naszego członkostwa w Unii były otwarte trzy rynki pracy: w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Szwecji. Bariery

² P. Kaczmarczyk, M. Okólski, *Migracje specjalistów wysokiej klasy w kontekście integracji Polski z Unią Europejską*, materiały seminaryjne UKIE, www2.ukie.gov.pl (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

³ *Ibidem*.

⁴ *Rocznik demograficzny 2010*, GUS, www.stat.gov.pl, s. 464.

w przepływie siły roboczej zniosły też stopniowo: Hiszpania, Portugalia, Finlandia, Grecja, Islandia, Włochy i Holandia. Spośród nowych krajów UE tylko Malta nie otworzyła swojego rynku pracy dla Polaków. Od 1 maja 2011 roku Polacy mają swobodę dostępu do rynków niemieckiego i austriackiego.

Prowadzenie statystyki dotyczącej emigracji Polaków jest znacznie utrudnione w warunkach swobodnego przepływu osób. Mimo formalnego obowiązku zgłaszania wyjazdu za granicę na pobyt czasowy tylko niewielka część Polaków to robi. W tej sytuacji Główny Urząd Statystyczny przeprowadza szacunki liczby osób przebywających czasowo za granicą. Podstawą tych szacunków są zarówno źródła krajowe (przede wszystkim Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, badanie ludności nieobecnej w związku z wyjazdem za granicę na pobyt czasowy – formularz D-W3, dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej) oraz zagraniczne (przede wszystkim urzędowe rejestry w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Niemczech)⁵. Należy jednak pamiętać, że badania te nie odzwierciedlają w pełni skali zjawiska, ale obrazują jedynie trendy i strukturę emigracji z Polski. Wielość źródeł informacji, różnice w stosowanych definicjach, niekompletne rejestracje legalnych migrantów oraz znacząca skala migracji nielegalnej powodują, że dane GUS powinny być traktowane jako przybliżone⁶.

Dane, które nie mają charakteru szacunkowego, dotyczą liczb osób, które zgłosiły swój wyjazd na pobyt stały (wymeldowywała się) lub czasowy (powyżej trzech miesięcy).

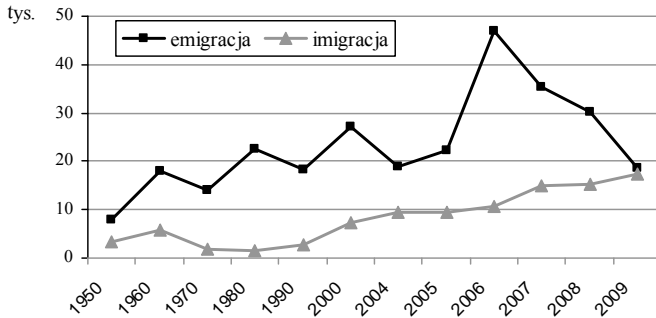
Dostępne dane (szacunkowe i rzeczywiste) pokazują te same trendy w strumieniach emigracji z Polski. Największa fala emigracji miała miejsce w latach 2004–2007. Liczba emigrantów z Polski na pobyt stały podwoiła się między rokiem 2005 a 2006 (rysunek 1). Średnie roczne tempo wzrostu liczby emigrantów na pobyt czasowy wynosiło w tym okresie około 40%. Tendencja spadkowa – zmniejszenie się strumienia i zasobów emigracji – pojawiła się w 2008 roku (rysunek 2). Kryzys finansowy i gospodarczy spowodował m.in. spadek liczby miejsc pracy i już w 2008 roku wyraźnie wyhamował napływ

⁵ *Metoda szacunku liczby osób przebywających czasowo za granicą w latach 2002–2008*, GUS, Departament Badań Demograficznych, www.stat.gov.pl. (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

⁶ *Ibidem*.

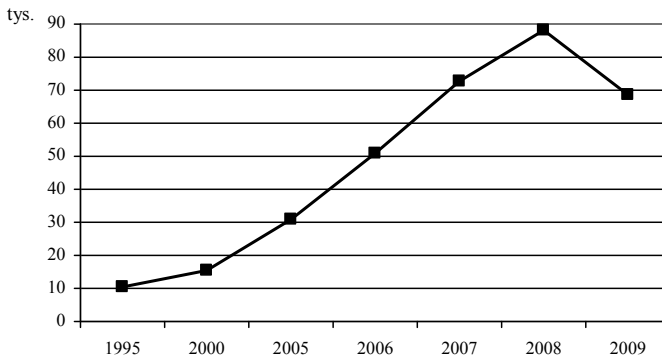
pracowników z Polski do USA, Islandii, Irlandii i Wielkiej Brytanii, a potem do wielu innych państw⁷.

Rysunek 1. Migracje zagraniczne polskich obywateli na pobyt stały w wybranych latach okresu 1950–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie roczników demograficznych GUS za wybrane lata.

Rysunek 2. Liczba emigrantów z Polski na pobyt czasowy* w okresie 1995–2009

* Do roku 2006 – powyżej dwóch miesięcy, dla lat 2007–2009 – powyżej trzech miesięcy.

Źródło: jak pod rysunkiem 1.

⁷ Informacja w sprawie zatrudnienia obywateli polskich w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii oraz obywateli państw EOG w Polsce. Raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, www.mpips.gov.pl, s. 8.

W końcu 2009 roku poza granicami Polski przebywało czasowo około 1,87 mln mieszkańców naszego kraju, to jest o 400 tys. mniej niż w 2007 roku⁸.

Na skutek kryzysu i jego konsekwencji dla rynku pracy wielu krajów wzrosła również liczba powrotów Polaków z zagranicy. Skalę migracji powrotnych, podobnie jak w przypadku emigracji z Polski, trudno dokładnie określić ze względu na brak wiarygodnych rejestrów ewidencjonujących oraz brak jednolitej techniki badawczej. Według szacunków GUS liczba osób czasowo przebywających za granicą zmniejszyła się w 2008 roku o 60 tys., a w 2009 roku już o 340 tys. Jednak trudno to nazwać masowymi powrotami. Znaczna część emigrantów poakcesyjnych stara się przetrwać kryzys za granicą, a prawie połowa reemigrantów deklaruje kolejny wyjazd za granicę⁹.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, powracający to głównie osoby w średnim wieku, posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe, najbardziej podatne na wahania na rynkach pracy. Emigranci młodszy i lepiej wykształceni wykazują tendencję do przeczekiwania kryzysu¹⁰. Reemigranci wracają przede wszystkim do miejsc pochodzenia, głównie na wieś i do małych miast. Realizują oni strategię przetrwania kryzysu gospodarczego poprzez powrót do gospodarki naturalnej, czyli sektora zapewniającego przeżycie nawet bez regularnego zapewnienia środków do życia¹¹.

Mimo zmniejszenia strumienia emigracji z Polski liczba Polaków przebywających w krajach UE w 2009 roku była znacznie wyższa niż w początkowym okresie naszego uczestnictwa w UE.

Analizując dane dotyczące emigracji Polaków po 2004 roku, można zaobserwować zmiany nie tylko w ich wielkości i dynamice, ale również w kierunkach wyjazdu. W pierwszym okresie po akcesji nastąpiło wyraźne przesunięcie punktu ciężkości z Niemiec i USA – jako dotychczasowych kierunków emigracji, na Wielką Brytanię oraz Irlandię (rysunek 3). Były to kraje, które jako pierwsze otworzyły swoje rynki pracy.

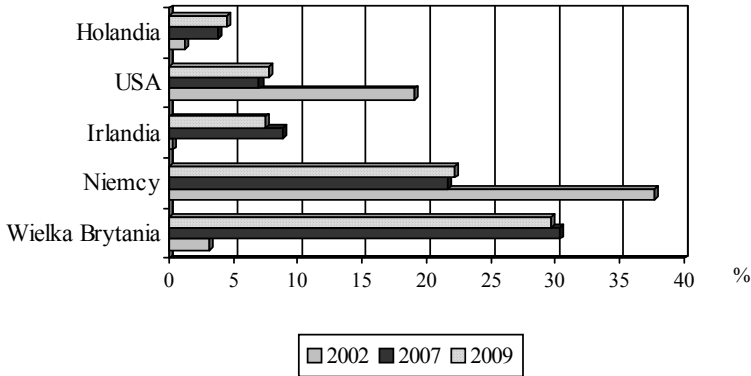
⁸ *Informacje o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2009*, raport GUS, s. 3 (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

⁹ K. Iglicka, *Powroty Polaków w okresie kryzysu gospodarczego. W pętli pułapki migracyjnej*, Raporty i Analizy Centrum Stosunków Międzynarodowych 2009, nr 1, s. 28–30.

¹⁰ I. Grabowska-Lusińska, *Migration and the Economic Crisis: Implications for Policy in the European Union*, IOM, Geneva, www.labourmigration.eu/research/report/, s. 13 (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

¹¹ *Ibidem*, s. 14.

Rysunek 3. Kierunki emigracji Polaków w wybranych latach okresu 2002–2009*

* Rok 2002 – dane pochodzą z Narodowego Spisu Ludności, dane za lata 2004–2009 mają charakter szacunkowy.

Źródło: *Rocznik demograficzny 2010...*, s. 464.

Kryzys gospodarczy na Wyspach Brytyjskich znacznie osłabił chęć wyjazdu do Wielkiej Brytanii i Irlandii. Zgodnie z raportem *Home Office*, uwzględniającym dane *Worker Registration Scheme (WRS)*, w 2009 roku liczba Polaków podejmujących legalne zatrudnienie w Wielkiej Brytanii spadła o 53%¹². W 2009 roku większą popularnością cieszyły się Niemcy oraz państwa, które zniosły ograniczenia w zatrudnieniu polskich obywateli w 2007 roku, na przykład: Holandia, Portugalia, Belgia. W Portugalii zanotowano prawie 13-procentowy wzrost liczby Polaków posiadających status rezydenta w stosunku do 2008 r. Ze względu na relatywnie niski poziom płac (minimalna płaca 465 euro) portugalski rynek pracy nie jest atrakcyjny dla pracowników z Polski¹³.

Według ostatnich dostępnych danych, na koniec czerwca 2009 roku obywatelom polskim ubezpieczeniem społecznym w Niemczech objętych było 95,3 tys. obywateli polskich, 8% więcej niż w 2008 roku¹⁴.

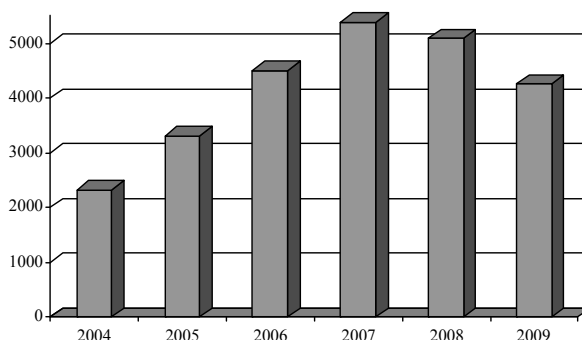
¹² *Informacja sprawie zatrudnienia obywateli polskich...*, s. 31.

¹³ *Ibidem*, s. 24.

¹⁴ *Ibidem*, s. 22.

Atrakcyjnym miejscem podejmowania pracy przez Polaków, jeszcze nie tak popularnym jak Wielka Brytania, Niemcy czy Holandia, staje się Szwajcaria. Niskie bezrobocie wśród obywateli Szwajcarii w połączeniu z umocnieniem się wartości franka szwajcarskiego stanowi zachętę do emigracji zarobkowej do tego kraju. Dane dotyczące wykorzystania kontyngentów pozwoleń na pracę w Szwajcarii przez obywateli z Polski mówią o stałym wzroście w granicach 15–20%. Liczba obywateli Polski, którzy uzyskali pozwolenie na pobyt w Szwajcarii, wynosiła w 2010 roku 12,3 tys. i była ponaddwukrotnie wyższa niż w 2005 roku¹⁵.

Rysunek 4. Środki przekazane do Polski z tytułu pracy za granicą w latach 2004–2009 (mln euro)

Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Nowe metody szacowania dochodów z pracy Polaków za granicą*, w: *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za IV kwartał 2007*; *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za III kwartał 2010*, www.nbp.pl (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

Spadek strumienia emigracji Polaków na skutek kryzysu gospodarczego spowodował obniżenie wpływów z tytułu pracy za granicą. W latach 1993–2003 emigranci przekazywali do Polski średnio około 1 mld dolarów rocznie. W 2007 roku Polacy pracujący za granicą przekazali do naszego kraju 5,4 mld euro, czyli ponaddwukrotnie więcej niż w 2004 roku (rysunek 4). Średnie roczne tempo wzrostu transferów w latach 2004–2007 wynosiło 24%. W 2008 roku, a dokładniej od drugiego kwartału tego roku, nastąpił spadek transferu zarob-

¹⁵ *Ibidem*, s. 27.

ków. W 2008 roku transfery były mniejsze o 5,6%, a w 2009 już o 18% w porównaniu z rokiem poprzednim. Według najnowszych danych NBP za trzy kwartały 2010 roku, środki napływające do kraju z tytułu pracy Polaków za granicą w poszczególnych kwartałach tego roku kształtowały się na poziomie zbliżonym do poziomu kwartałów 2009 roku¹⁶.

Mimo tendencji spadkowej Polska znalazła się w 2009 roku na piątym miejscu w Europie, wśród krajów-beneficjentów transferów emigrantów¹⁷.

2. Charakterystyka imigracji do Polski

Po drugiej wojnie światowej, do końca lat 80. XX wieku, liczba osób imigrujących do Polski na pobyt stały była znikoma (rysunek 1). Proces ten był podporządkowany sytuacji politycznej i gospodarczej w naszym kraju. Jej zmiana po 1990 roku spowodowała wyraźny wzrost imigracji do naszego kraju. Liczba imigrantów na pobyt stały wzrosła w 2009 roku prawie siedmiokrotnie w porównaniu z rokiem 1990, natomiast liczba imigrantów na pobyt czasowy potroiła się w 2009 roku w porównaniu z rokiem 1997¹⁸. Mimo wyraźnego wzrostu liczby imigrantów Polska nadal pozostaje krajem o najniższym udziale cudzoziemców w liczbie ludności wśród krajów Europy. Wskaźnik ten wynosił w 2007 roku 0,15%. Jest on proporcjonalnie 43 razy mniejszy niż średnia w Unii Europejskiej¹⁹.

Światowy kryzys gospodarczy z 2008 roku nie spowodował spadku fali imigracji do Polski (rysunek 5, 6). W roku 2009 liczba imigrantów na pobyt stały wzrosła o 14%, a na pobyt czasowy o 18% w porównaniu z rokiem 2008. Było to spowodowane przede wszystkim relatywnie dobrymi wynikami gospodarczymi w Polsce podczas globalnego kryzysu oraz elastyczną polityką zatrudnienia cudzoziemców wdrażaną od 2007 roku.

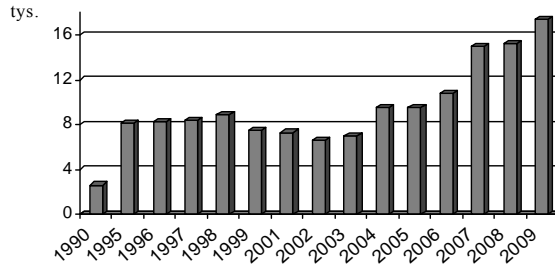
¹⁶ Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za III kwartał 2010, www.nbp.pl, s. 21.

¹⁷ *World Migration Report...*, s. 185.

¹⁸ Dopiero od 1997 roku dostępne są dane dotyczące imigracji czasowych do Polski.

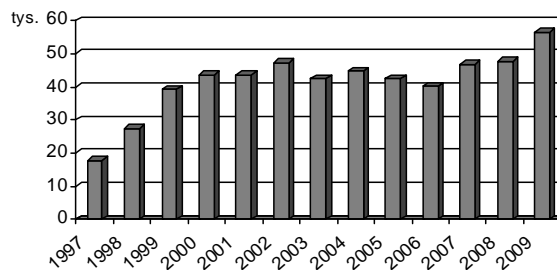
¹⁹ Obliczenia własne na podstawie: *Europe in figures*. Eurostat Yearbook 2010, www.epp.eurostat.ec.europa.eu, s. 194.

Rysunek 5. Liczba imigrantów do Polski na pobyt stały w wybranych latach 1990–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik demograficzny 1991, 1998, 2000, 2003, 2007, 2010*, GUS, Warszawa.

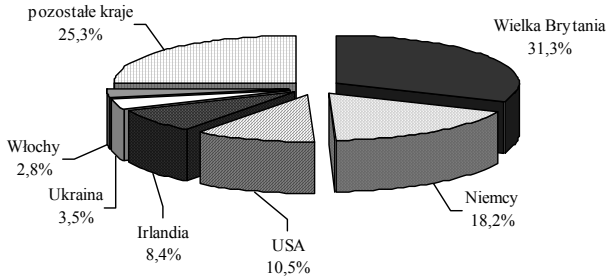
Rysunek 6. Liczba imigrantów do Polski na pobyt czasowy w latach 1997–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik demograficzny 1998, 2000, 2003, 2006, 2010*, GUS, Warszawa.

Pochodzenie imigrantów na pobyt stały i czasowy zamieszkałych w 2009 roku w Polsce znacznie się różniło. Wśród imigrantów stałych dominowali mieszkańcy Niemiec, Wielkiej Brytanii, Irlandii i Stanów Zjednoczonych (rysunek 7). Natomiast prawie połowa imigrantów czasowych to mieszkańcy byłego ZSRR, głównie Ukraińcy, Białorusini, Rosjanie (rysunek 8). Zróżnicowanie pochodzenia imigrantów w Polsce wynika przede wszystkim z uwarunkowań prawnych i celu przyjazdu. Obywatele Unii Europejskiej i EFTA mają swobodę zatrudnienia i w efekcie większą łatwość osiedlenia w naszym kraju. Wśród imigrantów na pobyt stały duży odsetek stanowią ci z polskim pochodzeniem. Motywem ich osiedlenia jest powrót do ojczyzny, odbudowanie więzi rodzinnych.

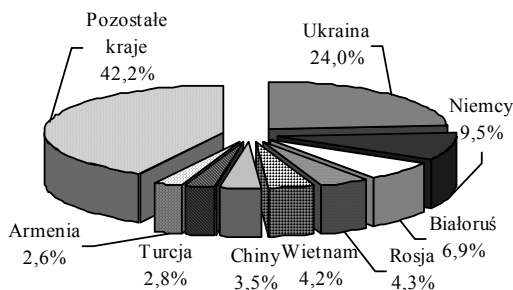
Rysunek 7. Imigranci na pobyt stały według kraju pochodzenia w 2009 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik demograficzny 2010...*, s. 436.

Imigranci czasowi szukali przede wszystkim pracy i to pracy na lepszych warunkach niż w ojczyźnie. Charakterystycznym zjawiskiem jest fakt, że wśród imigrantów z krajów byłego ZSRR i Azji dominują cudzoziemcy. W tej grupie imigrantów nie występuje zjawisko reemigracji. Repatriacja też nie jest już zjawiskiem zbyt popularnym. Liczba repatriantów w 2009 roku spadła prawie czterokrotnie w porównaniu z rokiem 2000.

Rysunek 8. Imigranci na pobyt czasowy według kraju pochodzenia w 2009 roku

Źródło: jak pod rysunkiem 8, s. 458.

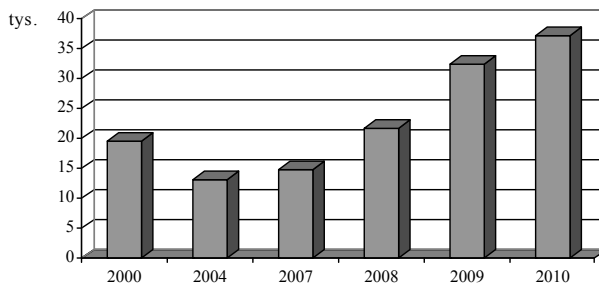
Selektywność migrantów ze względu na wiek, płeć i wykształcenie to typowa cecha współczesnych ruchów ludności. Wśród migrujących przeważają młodzi, dobrze wykształceni mężczyźni. Imigranci przyjeżdżający do Polski potwierdzają tę prawidłowość.

Migranci przybywający do Polski charakteryzowali się stosunkowo wysokim poziomem wykształcenia. Prawie co trzeci ukończył studia wyższe, 38% szkołę średnią. Wykształcenie zasadnicze deklarowało 7% z nich, a podstawowe prawie 10%²⁰.

Mimo wzrostu liczby imigrantów do Polski nadal stanowią oni niewielki odsetek zatrudnionych w naszym kraju. Szacunki dotyczące zatrudnienia cudzoziemców w Polsce wahają się od 0,07 do 0,55% ogółu siły roboczej²¹. Jednak należy pamiętać, że różne grupy imigrantów zostały wyłączone z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, na przykład obywatele UE, obywatele państw sąsiadujących (Ukraina, Białoruś, Rosja) oraz mieszkańcy Mołdawii i Gruzji, którzy w przypadku zatrudnienia przez sześć miesięcy objęci są uproszczoną procedurą „oświadczeń o zatrudnieniu” do urzędów pracy.

Analiza danych dotyczących liczby wydanych zezwoleń na pracę i złożonych oświadczeń pokazuje, że rośnie liczba imigrantów pracujących legalnie w Polsce. W 2010 roku wydano 37 tys. pozwoleń na pracę w Polsce, czyli prawie o 70% więcej niż w 2008 roku (rysunek 9). Liczba deklaracji zatrudnienia obcokrajowca w 2008 roku wynosiła 156 tys. w 2009 roku 188 tys., a w 2010 – 180 tys.²²

Rysunek 9. Liczba wydanych zezwoleń na pracę w Polsce w latach 2000–2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik demograficzny 2001, 2005, 2009, 2010*, GUS, Warszawa.

²⁰ *Rocznik demograficzny 2010...*, s. 457.

²¹ *Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji*, red. A. Górny, I. Grabowska-Lusińska, M. Lesińska, M. Okólski, Studia Migracyjne, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2010, s. 185.

²² *Rejestracja oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom; Zezwolenia na pracę cudzoziemcom. Analizy i raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej*, www.mpips.gov.pl. (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

Dominującą grupą imigrantów zatrudnionych w Polsce są Ukraińcy – uzyskali oni prawie 35% wszystkich pozwoleń na pracę i 94% deklaracji o zamiarze zatrudnienia pracownika dotyczyło tej narodowości²³.

Podsumowanie

Reasumując, wizerunek Polski jako kraju emigracji jest jednoznaczny, zwłaszcza po wejściu do Unii Europejskiej. Akcesja Polski znacząco wpłynęła na wzrost dynamiki odpływu emigrantów z Polski. W ciągu dwóch–trzech lat podwoiła się liczba osób, które wyemigrowały zarówno na pobyt stały, jak i czasowy. Polacy stali się dominującą grupą imigrantów w wielu krajach UE. Kryzys gospodarczy, który rozpoczął się pod koniec 2008 roku, wyhamował strumień wyjazdów z Polski, jednocześnie wzrosła liczba powrotów Polaków z zagranicy. Jednak ekonomiści są zgodni, że nie można mówić o masowych powrotach do Polski. Liczba Polaków przebywających za granicą jest nadal znacznie wyższa niż w początkowym okresie naszego członkostwa w UE. Na tle średniej dla państw unijnych, zgodnie z najnowszym badaniem Eurobarometru, Polacy wykazują wyższą chęć do migracji zarobkowych. 23% Polaków dopuszcza możliwość wyjazdu za granicę w celach zarobkowych, podczas gdy średnia dla wszystkich państw UE wynosiła w 2010 roku 17%²⁴.

Ostatnie lata przyniosły również wyraźne zmiany w kierunkach emigracji zarobkowej Polaków. Krajem, który stracił najbardziej na popularności, są niewątpliwie Stany Zjednoczone. Polacy jako miejsce pracy wybierają kraje UE, co jest zrozumiałe w kontekście liberalizacji dostępu do ich rynków pracy.

Wejście Polski do UE wpłynęło pozytywnie na rozwój gospodarczy, zwłaszcza w kontekście wzrostu popytu na siłę roboczą, także z zagranicy. Ostatnie lata przyniosły wyraźny wzrost napływu imigrantów do naszego kraju. Bardziej elastyczna polityka zatrudnienia i uproszczenie procedury wizowej powodują, że liczba przyjeżdżających do Polski stale rośnie, nawet kryzys gospodarczy nie zatrzymał tego procesu. Jednak nie można mówić (jeszcze) o masowości tego strumienia i zmiany statusu Polski z kraju emigracji w kraj imi-

²³ *Ibidem*.

²⁴ Eurobarometr, www.ec.europa.eu/public_opinion (data pobrania: kwiecień 2011 r.).

gracji. Polska nadal jest krajem o najniższym udziale imigrantów w liczbie ludności i sile roboczej w Europie.

Literatura

- Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za III kwartał 2010*, www.nbp.pl.
- Grabowska-Lusińska I., *Migration and the Economic Crisis: Implications for Policy in the European Union*, IOM, Geneva, www.labourmigration.eu/research/report/.
- Eurobarometr, www.ec.europa.eu/public_opinion.
- Europe in figures*, Eurostat Yearbook 2010, www.epp.eurostat.ec.europa.eu.
- Iglicka K., *Powroty Polaków w okresie kryzysu gospodarczego. W pętli pułapki migracyjnej*. Raporty i Analizy Centrum Stosunków Międzynarodowych 2009, nr 1.
- Kaczmarczyk P., Okólski M., *Migracje specjalistów wysokiej klasy w kontekście integracji Polski z Unią Europejską*, materiały seminaryjne UKIE.
- Informacje o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2009*, raport GUS, www.stat.gov.pl.
- Informacja w sprawie zatrudnienia obywateli polskich w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii oraz obywateli państw EOG w Polsce*, raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, www.mpips.gov.pl.
- Metoda szacunku liczby osób przebywających czasowo za granicą w latach 2002–2008*, GUS, Departament Badań Demograficznych, www.stat.gov.pl.
- Nowe metody szacowania dochodów z pracy Polaków za granicą*, w: *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za IV kwartał 2007*.
- Rejestracja oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom; Zezwolenia na pracę cudzoziemcom*, analizy i raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, www.mpips.gov.pl.
- Rocznik demograficzny 1991, 1998, 2000, 2001, 2003, 2005, 2006, 2007, 2009, 2010*, GUS, Warszawa.
- Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji*, red. A. Górny, I. Grabowska-Lusińska, M. Lesińska, M. Okólski, Studia Migracyjne, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2010.
- World Migration Report 2010*, IOM, www.oim.int.

RECENT PROBLEMS OF MIGRATION IN POLAND

Summary

The aim of the article is analysis of migration in Poland and an attempt to give the answer for the question: are there any noticeable changes in volume and structure of the migration in Poland after our access to the European Union. The paper presents also the impact of the global economic crisis on migration in Poland.

The first part of the article presents migration from Poland. The second part contains the characterization of immigrants in our country.

Translated by Marzena Matkowska

Keywords: international movements of factors of production, international labor movements, migration processes in Poland.